

KAMU ETİĞİ VE YOLSUZLUK

Dr. Erkan KARAARSLAN

2026

ÖZET

Günümüzde kamu yönetiminde etik değerler ve yolsuzluk konusu önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Neo-liberalizmin küreselleşmenin baskın ideolojisi olarak etkisi ile kamu yönetimi, hem ideolojik hem de ekonomik açıdan güçlü olan uluslararası ve bölgesel örgütler tarafından yapısal reformlarla değişmeye zorlanmıştır. Piyasa değerleriyle temsil edilen yeni yönetim teknikleri ve yönetim modellerinin ortaya çıkışı, hükümetlerin ahlaki dönüşümünü tetiklemiştir. Dolayısıyla, Türkiye’de etik düzenlemesi 2004 yılından beri dış kontrol mekanizması olarak ortaya çıkmış ve kamu yöneticilerinin arzu edilen davranış biçimlerine odaklanmıştır.

Bu çalışmada öncelikle kamu yönetiminde etik değerler ve yolsuzluk kavramları üzerinde durulmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde etik ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve incelenecektir. Etik hakkında odaklanılarak tarih boyunca ortaya çıkan seçkin etik yaklaşımlar ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır. Ek olarak etiğin, ahlak, din ve hukuk arasındaki ilişkisi açık bir şekilde irdelenecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde, etik kavramı kamu yönetimi bağlamında incelemiş ve kamu etiği ilkelerine yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca Türkiye’de kamu etiğinin temellerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde kamu etiği ve yolsuzluk kavramına yer verilerek yolsuzluğun ve yozlaşmanın önlenmesinde etik sistem incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde ise kamu çalışanları ile anket çalışması yaparak, kamu etiği ve Kamu Etik Kurulu’nun kararlarına ilişkin algıları incelenmiştir.

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1. 2005-2015 Yıllarında Belirtilen Pozisyonlara Göre Personel Dağılımı
Konseyin Faaliyet Raporu..... 45
- Tablo 2: Yolsuzluk Algı Endeksi Corruption Perceptions Index= CPI ve İnsani
Gelişme Endeksi (Human Development Index= HDI) karşılaştırması. Yüksek
Gelirli Ülkeler..... 64
- Tablo 3: Yolsuzluk Algı Endeksi (Corruption Perceptions Index= CPI ve İnsani
Gelişme Endeksi (Human Development Index= HDI) Karşılaştırması. Düşük
Gelirli Ülkeler (Low Income Countries)..... 65

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1. 2005-2014 Yılları Arasında Konseye Başvuruların Sayısı.....47
- Grafik 2. 2005-2014 Yılları Arasında Usule Dayalı İhlal Nedeniyle Konsey
tarafından Reddedilen Başvuruların Sayısı..... 47
- Grafik 3. İncelenen Uygulamalar Arasında Etik İhlallerine İlişkin Sayı Kararı48

İÇİNDEKİLER

ÖZET

TABLO LİSTESİ.....	iii
GRAFİK LİSTESİ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE.....	4
1.1 Etik Kaynakların Kökleri	4
1.2. Etik Tanımı.....	5
1.3. Tarihteki Etik Yaklaşımları	11
1.3.1 Faydacılık	11
1.3.2 Kant'ın Ahlak Teorisi: “Görev Ahlakı”	12
1.3.3 Fazilet Ahlakı.....	13
1.4. Etik Değerlerin Oluşumunu Etkilen Faktörler.....	17
1.4.1. Kültür.....	18
1.4.2. Değer Yargılama.....	18
1.4.3. Sosyalleşme.....	19
1.4.4. Bireysel Özellikler.....	20
1.5 Etiğin Ahlak, Din ve Hukuk ile İlişkisi.....	22
1.5.1 Etik ve Ahlak.....	22
1.5.2 Etik ve Din.....	26
1.5.3 Etik ve Hukuk	28
BÖLÜM II. KAMU YÖNETİMİ ve ETİK KAVRAMI.....	32
2.1. Kamu Yönetiminde Etiğin Önemi.....	33

2.2. Kamu Yönetiminde Etik Davranışı Etkileyen Unsurlar	34
2.2.1. Açıklık ve Saydamlık	34
2.2.2. Hesap Verebilirlik	35
2.2.3. Takdir Yetkisi	36
2.2.4. Vatandaşların Talepleri	37
2.3. Kamu Görevlilerinin Uyması Gereken Etik Davranış İlkeleri.....	38
2.4. Kamu Yönetiminde Etik Davranışın Oluşturulması	41
2.5. Türkiye’de Etik Yönetim Anlayışı	42
2.5.1. Yönetim’in Türkiye’de İdari Etik Üzerindeki Etkisi.....	43
2.5.2. Bölgesel ve Uluslararası Oyuncuların Türkiye’nin Etik Gündemi Üzerindeki Etkisi	44
2.6. Türkiye’de İdari Etik Ahlakın Temelleri	45
2.6.1 Kamu Görevleri Etik Kurulu	46
2.6.2 Etik Komisyonları	57
BÖLÜM III. KAMU ETİĞİ VE YOLSUZLUK.....	60
3.1. Yolsuzluk Kavramı.....	60
3.2. Yolsuzluğun Genel nedenleri	62
3.3. Kamu Yönetiminde Yolsuzluk.....	64
3.4. Yolsuzlukların Kamu Yönetimine Zararları	65
3.4.1. Yönetimin Yozlaşması	65
3.4.2. Kamu Yönetiminin Bozulması	66
3.4.3. Ekonomik Kalkınmayı Engellemesi	67
3.5. Yolsuzluk ve Yoksulluk İlişkisi.....	69
3.6. Yolsuzluklara Karşı Alınabilecek Önlemler	72

3.6.1. Orta Vadede Alınması Gereken Önlemler	72
3.6.1.1. Kamu Mali Yönetiminde Saydamlığın Sağlanması.....	73
3.6.1.2. Denetim Etkinliğinin Arttırılması.....	73
3.6.1.3. Yolsuzluklarla Mücadele Örgütü.....	73
3.6.1.4. Yolsuzluk Yapanlara Uygulanacak Cezaların Arttırılması.....	74
3.6.1.5. Kamu Yönetiminin Yolsuzluk Riski İçeren Süreçlerinin Gözden Geçirilmesi.....	74
3.6.1.6. Kamu Görevlilerinin Mali Durumlarının İyileştirilmesi ve Ücretlerde Adaletin Sağlanması.....	74
3.6.2. Uzun Vadede Alınması Gereken Önlemler	77
3.6.2.1. Yolsuzluklara Karşı Kamuoyu Oluşturulması.....	77
3.6.2.2. Bilimsel Çevrelerde Yolsuzluk Sorununa Çözümler Üretilmesi..	77
3.6.2.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkisinin Artırılması.....	78
3.7. Yolsuzluğun ve Yozlaşmanın Önlenmesinde Etik Sistemi.....	78

BÖLÜM IV. KAMU YÖNETİMİNDE ETİK VE YOLSUZLUK ÜZERİNE

ÇALIŞMA	83
4.1. Çalışmanın Amacı.....	83
4.2. Çalışmanın Yöntemi	83
4.3. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	83
4.4. Bulgular	84
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	98
KAYNAKLAR.....	103
EK1.....	109